

Enligt sändlista

Beslut om bildande av Långnäsets naturreservat i Norrtälje kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Långnäset
Kommun	Norrtälje
Naturvårdsregister-ID	2064682
Natura 2000-ID	En del av Natura 2000 området Björnviken-Mörtviken, SE0110217, ingår i reservatet
Natura 2000-livsmiljöer och arter	Fuktängar (kod 6410) Silikatgräsmarker* (kod 6270) * Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU
Socken	Väddö
Naturgeografisk region	25a, Roslagens kust och skärgård
Läge	Reservatet ligger norr om sjön Bornan cirka två kilometer nordväst om Ortala bruk
Fastigheter	Ortala 13:7 (område av), Ortala 11:2 Ortala 12:5
Fastighetsägare	Enskilda samt Naturvårdsverket
Areal	72 hektar varav cirka 63 hektar land
Reservatsförvaltare	Länsstyrelsen i Stockholms län

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Långnäset.

Syftet med reservatet ska vara att bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom trädklädd betesmark och öppen betesmark med dess ekosystem, biologiska mångfald och kulturmiljö ska bevaras och vid behov återställas. Det innebär att bevara och sköta det mångformiga naturområdet med dess naturbetesmark, lövskogsmiljöer, våtmarker och fuktängar samt barrblandskogar som växer på mark med inslag av kalk. Vidare kan där så är möjligt, de delar som tidigare hävdats, återställas. Reservatet ska vara tillgängligt för friluftslivet på ett sätt som inte äventyrar naturvärdena. Reservatet ska även bidra till att uppnå gynnsamt bevarandetillstånd för de livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv som är utpekade i området.

Syftet ska uppnås genom att:

- Området undantas från skogsbruk,
- Utföra naturvårdande skötsel i områdets lövträdsdominerade delar för att behålla och utveckla naturvärden knutna till lövträdsmiljön,
- Området skyddas från anläggningar och andra exploateringsföretag,
- Området inte utsätts för ingrepp som påverkar hydrologin på ett sätt som är negativt från naturvårdssynpunkt,
- Fortsatt sköta delar med bete och eller slåtter samt att skogsbete om möjligt återinförs i området eller delar av området. Relevanta livsmiljöer som ingår i Natura 2000 nätverket prioriteras.

Prioriterade bevarandevärden

- Naturmiljön med de livsmiljöer och arter (enligt EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG)) som finns i området, varav siliakatgräsmarkerna (6270) i området bedöms vara av hög prioritet för bevarande inom EU
- Den biologiska mångfalden med de arter som är knutna till områdets naturmiljö

- De lövträdsrika delarna med asp och ek

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Undantag från föreskrifterna redovisas under avsnitt D nedan. Samfälligheten Ortala S:9 (notgistplats) omfattas inte av reservatets föreskrifter vad avser föreskrifterna under A och C, se beslutskartan bilaga 1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för försvarets verksamhet vid Vaddö skjutfält.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. på land eller i vatten bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, dika, utfylla, tippa, muddra, dumpa eller bedriva annan verksamhet som kan förändra områdets topografi, dräneringsförhållanden, bottenar eller vattenomsättning,
4. uppföra eller upplåta mark för vindkraftverk, byggnad, mast, torn eller annan anläggning eller anordna upplag,
5. anlägga väg, parkeringsplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. dra fram mark-, vatten- eller luftledning,
7. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
8. stödutfodra vilt,
9. åtla,

12. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer som är främmande för området,
13. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
2. naturvårdande skötselåtgärder i form av: fällning av träd och buskar, ringbarkning, frihuggning, kvarlämnande av död ved, slåtter, vassröjning, betesdrift och stängsling för bete, återskapande av naturbetesmark, trädbevuxen naturbetesmark och skogsbete,
3. avveckling av gran planterad på tidigare hävdad mark,
4. flytt av vindfällan inom reservatet, i de fall de kan orsaka ett hot mot områdets naturvärden,
5. åtgärder i syfte att begränsa och förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar samt barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt fångstvirke,
6. flytt och upparbetande av vindfällan och kullfallna träd för att möjliggöra bete,
7. hydrologiska åtgärder i form av dämning av bäck samt igenläggning och dämning av diken. Detta får utföras endast om det inte strider mot tidigare lämnade tillstånd (exempelvis markavvattningsföretag) och i övrigt inte har oönskad påverkan på marker utanför reservatet,
8. anordningar för friluftslivet såsom markerad stig, spänger, samt anläggande och skötsel av stig (där skötsel av stig innefattar ev omdragning eller ny dragning på grund av naturliga störningar som till exempel översvämning, stormfällning etc.),

9. åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av främmande arter,
10. undersökningar av växt- och djurlivet där arter kan behöva samlas in för bestämning samt undersökningar av övriga förhållanden avseende naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv i reservatet.

Skötselåtgärder beskrivs i en skötselplan som fastställs vid reservatsbildande, se vidare nedan. Reservatets skötselplan återfinns i bilaga 2 till beslutet.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Föreskrifter under punkt C gäller såväl allmänheten som markägare och innehavare av särskild rätt.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. gräva, hacka, borra eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
2. fälla eller på annat sätt skada såväl levande som döda träd och buskar,
3. skada vegetationen genom att gräva upp växter.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte gälla följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som anges i föreskrifterna B1 – B10,
2. väghållaren får underhålla befintlig väg och dess vägområde,
3. träd som fallit över väg, stig eller in på tomt får kapas och dras åt sidan,
4. att fälla eller kapa träd som utgör risk för skada på människor eller egendom, åtgärdade träd lämnas inom naturreservatet,
5. markägarens underhåll och nyttjande av enkel redskapsbod samt plats för eka (plats för bod vid upplagsplats för eka är markerad på beslutskartan bilaga 1).

Ovanstående undantag gäller reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen erinrar om att oavsett undantag kan prövning enligt bestämmelser i miljöbalken eller annan lagstiftning erfordras.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Länsstyrelsen i Stockholms län förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för natur- och kulturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti ska hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under övrig tid ska hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt, när den inte används vid jakt.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Fridlysningsbestämmelser för växter och djur finns även i 8 kap. miljöbalken och i artskyddsförordningen (2007:845).
- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Undantagen från terrängkörningsförbudet, vilka anges i 1 och 3 §§ terrängkörningsförordningen (1978:594). Undantaget gäller bland annat uttransport av fäلت vilt, utryckningsfordon och liknande, samt statliga tjänstemän i tjänsteärende.

- Vattenskotrar får enligt förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter användas endast i allmän farled och i sådana vattenområden där länsstyrelsen beslutat om undantag från det generella förbudet.
- Delar av naturreservatet är ett Natura 2000-område och därför gäller tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.
- Enligt kulturmiljölagen (1988:950) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 26 § miljöbalken.
- Strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. miljöbalken.
- Under perioder av generellt eldningsförbud gäller detta även vid anordnade eldplatser i naturreservatet.

Beskrivning av ärendet

Beskrivning av området

Naturreservatet ligger norr om sjön Bornan knappt två kilometer från Ortala bruk norr om Älmsta. Reservatet ligger mellan Bornan och skogsbilvägen som går norr om sjön. Det sträcker sig cirka 1,3 kilometer utmed vägen, från Pinkviken i öster till Långnäset mot Mörtviken i väster. Det finns flera naturmiljöer i reservatet. Bland annat så omfattar det de östliga delarna av Natura-2000 området Björnviken-Mörtviken med dess fuktängar och naturbetesmarker. I den betade hagmarken växer de för livsmiljön typiska arterna litten blåklocka, jungfrulin, nattviol, kattfot, knägräs, låsbräken, gullviva och brudbröd. I hagen växer också stagg, grönkulla, strandviol, ormtunga och fältgentiana. Fynd av ovanliga svampar har också gjorts, bland andra vridfingersvamp, jordtunga och olika vaxskivlingar.

Markerna öster om den idag betade hagmarken har tidigare varit öppna och hävdade. I dag är de bevuxna med planterad gran omkring 50 år gammal.

På Långnäset och norr om Långnäset är det en blandskog med ek och äldre asp med varierande förekomst av gran och inslag av tall. Bitvis dominerar granen men lövträdsinslaget är här påtagligt med delar där lövträden dominerar. I området har fynd gjorts av bland annat ullticka och granticka samt aspfjädermossa.

Skogen på Långnäset har beskrivits vid nyckelbiotopsinventeringen och dess värden är knutna till miljöer som lövskogslund och kalklövskog. Reservatet ligger inom Häverö värdetrakt, en av tio värdetrakter som pekats ut i den regionala strategin för formellt skydd av skog i länet. Av strategin framgår; att de skyddsvärda skogarna i Häverö värdetrakt domineras av barrblandskog, barrsumpskog och lövblandad barrskog. Värdekärnor med rena tall- eller granskogar är däremot mer sparsamt förekommande. Inblandningen av värden kopplade till triviallövträd blir mer påtaglig i trakterna kring och väster om sjön Bornan. Sjön omges av många fina skogshabitat: sumpskogar, kalkbarrskogar och lövskogslundar, ofta med en rik lundflora. Där finns även större sammanhängande äldre barrskogar, liksom gott om gammal asp.

Vid en inventering av skalbaggar på asp i Stockholms län 2012, inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter, gjordes bedömningen att Långnäset har högt naturvärde då det där finns gott om gammal asp och ek. En inventering av vedskalbaggar på asp gjordes 2022 på Kilsnäset som också är ett asprikt område cirka 500 meter väster om Långnäset. Området på Kilsnäset visade sig vara mycket värdefullt. Många arter bundna till grov asp påträffades. Där förekom 12 rödlistade aspskalbaggar varav två (aspsplintbock och aspbarkgnagare) ingår i var sitt åtgärdsprogram för insekter på gammal asp. Förutom dessa fångades många sällsynta, tidigare rödlistade arter mer eller mindre tydligt bundna till asp eller andra grova lövträd.

Riksintressen

Reservatet ligger väster om Vaddö skjutfält, vars anläggningar och verksamhet är av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Reservatets östra delar omfattas av krav på frihet från hinder i form av höga objekt.

En del av Natura 2000-området Björnviken-Mörtviken, SE0110217, ingår i reservatet. Natura 2000-områden är riksintresse enligt 4 kap. 1 och 8 §§ miljöbalken.

Stockholms läns skogsstrategi

Skogarna norr och söder om Bornan ingår i Häverö värdestrakt i Stockholms läns strategi för formellt skydd av skog. Runt sjön Bornan ligger många av värdestraktens värdekärnor koncentrerade. Bildandet av Långnäsets naturreservat bidrar till att bevara och stärka de ekologiska sambanden i denna trakt.

Grön infrastruktur

Naturreservatet Långnäset ansluter till ett större skogsområde med högre täthet av värdekärnor med barrskog och blandskog. Skogsområdet sträcker sig nordost ut från Bornan. Många stora nyckelbiotoper ingår i formellt skyddade områden i trakten.

Av analyser inom arbetet med Grön infrastruktur framgår även att sjön Bornan ligger inom ett av sju identifierade områden med hög täthet av opåverkade sjöar i länet. Sjön har god ekologisk status. Våtmarkerna utmed Bornans norra strand har i våtmarksinventeringen givits klass två, högt naturvärde.

I en analys av förekomster av naturliga fodermarker (artrika gräsmarker med hävdberoende naturvärden) har Länsstyrelsen identifierat tio områden med relativt hög koncentration av ängs- eller naturbetesmarker. Naturreservatet med dess artrika hagmark ligger inom ett av dessa områden.

Miljökvalitetsmål

Riksdagen har beslutat om en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige. Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Detta övergripande mål kallas generationsmålet. För att nå generationsmålet finns 16 nationella miljökvalitetsmål med preciseringar samt etappmål inom olika områden.

Naturreservatet bidrar till att uppfylla fem miljökvalitetsmål: Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap och Begränsad klimatpåverkan.

Ärendets beredning

Områdets naturvärden uppmärksammades tidigt, bland annat vid Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering där nyckelbiotoperna på

Långnäset identifierades. Våtmarkerna utmed sjön Bornan kartlades vid den nationella våtmarksinventeringen där den cirka 19 hektar stora våtmarken med höga naturvärden beskrevs. Delar av våtmarken ingår i reservatet. I den hage som under senare tid har restaurerats och därefter betats finns hävdgynnad flora. Hagen med sin flora uppmärksammades under 1990-talet vilket var en grund till att området restaurerades. Våtmarkerna och hagen med sin flora var grunden till att dessa livsmiljöer föreslogs att ingå i Natura 2000 nätverket.

År 2002 förvärvade Naturvårdsverket en fastighet med flera skiften norr om Bornan. Ett av dessa skiften ingår numer i Måsjön-Borudamyrens naturreservat. I Långnäsets naturreservat ingår andra skiften. Tack vare tillgången till denna mark gjordes även ett markbyte i början av 2021 där mark med höga naturvärden på Långnäset byttes mot "vanlig" skogsmark norr om skogsbilvägen. Senare under året togs frågan upp om att binda samman Naturvårdsverkets marker med skogs- och hagmarkerna som ligger däremellan. Naturvårdsverket godkände detta förslag och 2022 träffades en överenskommelse om ersättning för den privatägda marken norr om Björnviken. Det innebär att ett sammanhängande reservatsområde kan bildas från Långnäset i väster till Pinkviken i öster.

Förslaget till naturreservat har sänts på samråd till markägarna, övriga sakägare och myndigheter i enlighet med 24–26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Yttranden har kommit in från markägarna, enskilda sakägare, Norrtälje kommun, Försvarsmakten samt Skogsstyrelsen.

Norrtälje kommun är positiva till bildandet av Långnäsets naturreservat och tillstyrker förslaget. Kommunen delar Länsstyrelsens syn på att bevara de höga naturvärden som förekommer i området och ser positivt på att reservatet så långt möjligt ska vara tillgängligt enligt allemansrättsliga principer för naturupplevelser. Kommunen bedömer att förslaget är förenligt med kommunens översiktsplan och den nya översiktsplanen som är under framtagande.

Skogsstyrelsen förordar att området får ett permanent skydd som naturreservat. Områdets skogar har höga natur- kultur- och sociala värden vilket väl motiverar att området skyddas som ett naturreservat. Skötselplan och beslutshandlingar är väl motiverade och Skogsstyrelsen har inga övriga synpunkter. Skogsstyrelsen understryker vikten av att medel för skötsel av reservatet tillhandahålls till reservatsförvaltaren.

De enskilda markägarna i reservatet ser positivt på att den biologiska mångfalden i området skyddas i och med att värdefulla naturmiljöer kommer att ingå i reservatet. Naturbetesmarken – Björsmoen – har sedan mer än 100 år bakåt i tiden betats av kor liksom även den skogsbeklädda delen som inte betas i dagsläget. De tar upp frågan om fordonstrafik till naturreservatet då man har negativa erfarenheter från perioder med försök att hålla den enskilda vägen, norr om reservatet, öppen för allmänheten, med bland annat skadegörelse som följd.

Länsstyrelsen ser positivt på markägarnas insatser genom åren som innebär att hagmarken – Björsmoen – hyser höga naturvärden. Värden som reservatet syftar till att bevara och utveckla. För besök till reservatet och övriga reservat i närområdet är allmänheten hänvisad till de allmänt tillgängliga vägar som ligger närmast till. Möjligheterna till att anlägga en parkeringsplats vid allmänt tillgänglig väg bör dock undersökas.

Frågan har ställts om tältning kommer att vara tillåten i reservatet. Några föreskrifter som reglerar tältning införs inte i reservatsbeslutet. Det är tillåtet att tälta i naturreservatet i enlighet med allemansrätten.

Reservatet ligger väster om Vaddö skjutfält, vars anläggningar och verksamhet är av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Reservatet ligger inom område som omfattas av krav på frihet från hinder i form av höga objekt. Försvarsmakten efterfrågar hur riksintresset avses hanteras för att inte påverka riksintresset negativt. I syfte att säkerställa att föreskrifterna inte innebär någon negativ påverkan på riksintresset beslutar Länsstyrelsen om undantag från föreskrifterna för Försvarsmaktens verksamhet vid Vaddö skjutfält.

Motivering till beslutet

Den varierade naturmiljön med äldre lövskogsmiljöer, prioriterad skogstyp enligt nationell och regional strategi för skydd av skog, blandskogar, våtmarker, stränder och värdefulla gräsmarker som ingår i Natura 2000-nätverket har höga naturvärden. Skogsavverkning och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden skulle äventyras. Med anledning av detta har Länsstyrelsen tagit upp frågan om bildande av naturreservat.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser, översiktsplan

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan antagen 2013 samt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Intresseprövning

Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området med förordnande om föreskrifter för att skydda området, samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för att skydda områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

Hur man överklagar

Beslutet kan överklagas hos regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 3.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande landshövding Claes Lindgren med handläggare Ulf Birgersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljödirektör Johanna Lindgren, tillförordnad samhällsbyggnadsdirektör Anna Conzen samt jurist Mathilde Degerfeldt medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kungörelse

Beslutet kungörs i ortstidning samt i Stockholms läns författningssamling.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan samt bilaga till skötselplan
 - A. Skötselkarta

3. Hur man överklagar

Sändlista

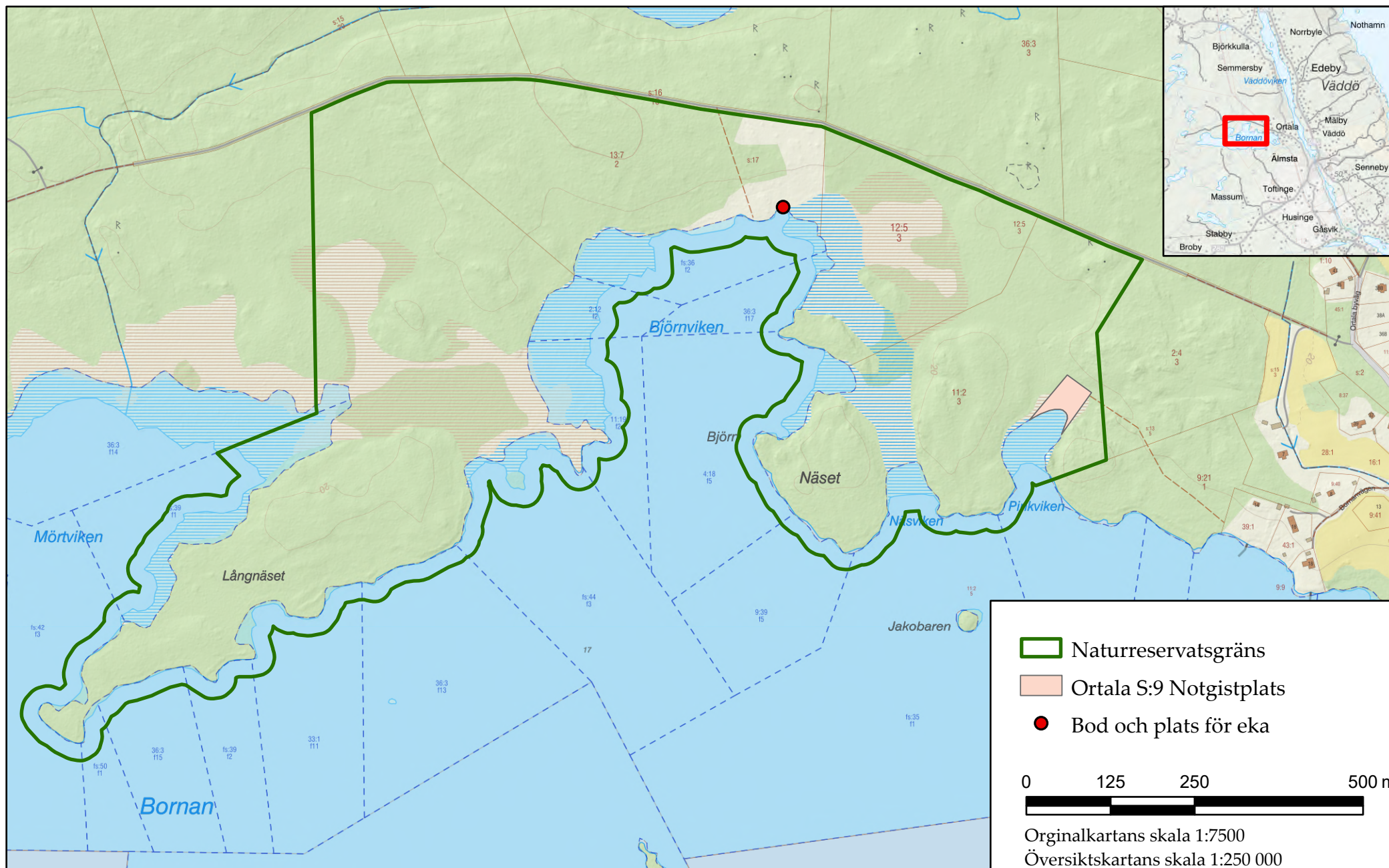
Sändlistan är borttagen i denna version
eftersom den innehåller personuppgifter.

Sändlistan är borttagen i denna version
eftersom den innehåller personuppgifter.

Beslutskarta

Långnästets naturreservat

Bilaga 1
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 42716-2021
2024-11-27

Skötselplan för Långnäsets naturreservat, Norrtälje kommun

Denna skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsen i Stockholms län inför bildandet av Långnäsets naturreservat.

Planen är indelad i en beskrivning av området och en plan för reservatets skötsel. Skötselplanen är en bilaga till reservatsbeslutet och fastställs samtidigt som reservatet bildas. Naturreservatets syfte, reservatsföreskrifter samt grunden för reservatsbildningen återfinns i reservatsbeslutet.

Innehåll

Skötselplan för Långnäsets naturreservat, Norrtälje kommun	1
1. Beskrivning av reservatet	2
Översikt.....	2
Läge och avgränsning	2
Värdetrakt	2
Naturtyper.....	2
Natura 2000	3
Naturförhållanden	4
Historisk markanvändning och fornlämningar	5
Slitage- och störningskänslighet.....	6
Byggnader och anläggningar.....	6
Jakt och fiske.....	6
2. Plan för områdets skötsel.....	6
Övergripande mål och skötsel	6
Åtgärdsprogram för hotade arter	7
Åtgärder som rör hela reservatet.....	7
Skötselområden	8
Friluftsliv.....	15
Reservatsförvaltning och tillsyn	16
3. Bilagor	18
A. Skötselkarta med skötselområden	18

1. Beskrivning av reservatet

Översikt

I naturreservatet finns olika naturmiljöer. Det är Långnäsets lövträdsdominerade skogar, våtmarker utmed Bornan och den betade hagmarken med rik flora samt barrskogar. Reservatet omfattar cirka 72 hektar, cirka 63 hektar land samt cirka 9 hektar vatten eller vassmiljö utmed Bornans strand.

Läge och avgränsning

Långnäsets naturreservat ligger utmed Bornans norra strand omkring 1,3 kilometer väster om Ortala by. Reservatet är cirka 72 hektar och berör mark som är privatägd och mark som ägs av Naturvårdsverket. I norr avgränsas naturreservatet av skogsbilvägen, i väster och i öster av fastighetsgränser. Gränsen är dragen cirka 50 meter ut i vattnet utanför strandlinjen eller de vassbälten som finns. Fiske regleras inte i reservatsbeslutet och kan bedrivas som tidigare.

Värdetrakt

Långnäset ligger inom Häverö värdetrakt, en av tio värdetrakter som pekats ut i den regionala strategin för formellt skydd av skog i länet. Av strategin framgår att; de skyddsvärda skogarna i Häverö värdetrakt domineras av barrblandskog, barrsumpskog och lövblandad barrskog. Värdekärnor med rena tall- eller granskogar är däremot mer sparsamt förekommande. Inblandningen av värden kopplade till triviallövträd blir mer påtaglig i trakterna kring och väster om sjön Bornan. Sjön omges av många fina skogshabitat: sumpskogar, kalkbarrskogar och lövskogslundar, ofta med en rik lundflora. Där finns även större sammanhängande äldre barrskogar, liksom gott om gammal asp. Här i Långnäset finns även värden kopplade till kontinuerlig hävd av den lilla hagmarken norr om Björnviken i Bornan.

Naturtyper

Naturreservatets areal har indelats i naturtyper enligt Nationella marktäckedata (NMD) som genereras automatiskt och baseras på satellitdata.

Tabell 1. Fördelningen av naturtyper enligt NMD i hektar

Naturtyp	Areal (ha)
Tallskog (utanför våtmark)	6,1
Granskog (utanför våtmark)	12,8
Barrblandskog (utanför våtmark)	2,8
Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	12,9
Triviallövskog (utanför våtmark)	6,0
Ädellövskog (utanför våtmark)	0,6
Lövblandad barrskog (på våtmark)	0,5
Triviallövskog (på våtmark)	5,8
Öppen våtmark	13,3
Övrig öppen mark med vegetation	2,0
Exploaterad mark	0,1
Sjö och vattendrag	9,2
Summa	72
Varav produktiv skogsmark	42

Natura 2000

I reservatet ingår delar av Natura 2000-område Björnviken-Mörtviken, SE0110217. I tabellen nedan anges de livsmiljöer som har pekats ut i Natura 2000-området enligt EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG).

En bevarandeplan finns för området (antagen 2017-06-12). Den beskriver bland annat områdets livsmiljöer och dess bevarandestatus. Bedömningen 2017 var att betestrycket behöver öka för att förbättra livsmiljöernas bevarandestatus. Beslut och skötselplan har utformats för att möjliggöra nödvändig skötsel för att nå reservatets syfte och därmed även uppnå god bevarandestatus för livsmiljöerna. Vilken skötsel som kan genomföras är dock beroende av de medel som tillgängliggörs för skötsel av reservat. Några Natura 2000-arter har inte rapporterats från området.

Tabell. Natura 2000-livsmiljöer

Natura 2000-livsmiljöer
6270 Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen
6410 Fuktängar

Naturförhållanden

Geologi och topografi

Dominerande jordart i reservatsområdet är lerig morän samt torv, främst kärrtorv samt ett delområde med mossetorv. På sina håll går berggrunden i dagen eller ligger nära markytan. Ett mindre parti med glacial lera finns där den tidigare uppodlade marken i områdets östra del ligger. Moränen som överlagrar berggrunden är i vissa delar rik på kalk, vilket beror på att inlandsisen förde kalkrikt material från en kalkstensförekomst i Bottenhavet in över Uppland. Kalken är inblandad i moränen, som avsattes när isen smälte för omkring 10 000 år sedan. Området är småkuperat och ligger på mellan cirka 17 och 28 meter över havet. Den högsta delen är partiet, höjden, med tallskog söder om vägen, väster om den betade hagmarken Björsmoen. Mindre höjdryggar finns på Långnäset och vid Näset. Bornan ligger på cirka 17 meter över havet.

Skogsmarken

Långnäsets lövrika skogar med bland annat gammal asp och ek samt gamla tallar och granar minner om den tid då Långnäset var mer öppet och nyttjades för bete under första halvan av 1900-talet. När hävden upphörde har skogen sedan långsamt slutit sig vilket har resulterat i den lövträdsrikedom vi ser idag. Vissa delar har planterats med gran. Vid nyckelbiotopsinventeringen klassades de lövrika skogarna som nyckelbiotoper. Norr om Långnäset i reservatets västra delar ser man även där spår av den tidigare markanvändningen med äldre asp och enstaka vidkroniga ekar som trängs i den igenväxande skogen. Öster om Björnviken återfinns de äldsta skogspartierna på Näset och fastmarksholmarna i våtmarken samt utmed stränderna. Någon gång under 1970-talet planterades tidigare naturbetesmarker igen liksom åkermarken norr om Pinkviken. Det är idag barrskogar med i huvudsak gran samt delar med inslag av lövträd.

Kalkbarrskogsanalys

Skogen i Norrtälje kommun har flygbildtolkats i syfte att försöka fånga upp utbredning av kalkbarrskogar som också var barrskogsklädda under 1950-talet. Kalkbarrskogar är en skogstyp som kan hysa många ovanliga arter och skogstypen har inte så stor utbredning. Äldre kalkbarrskogar med dess flora och fauna har Sverige ett internationellt ansvar att bevara. En mindre del av reservatsområdet

i väster har vid flygbildstolkningen klassats som kalkbarrskog. Floran i området indikerar god bonitet på flera håll i reservatet.

Historisk markanvändning och fornlämningar

Av häradskartan från 1900-talets början framgår att lågt belägna delar väster och öster om Björnviken var karterade som fuktiga till blöta marker, glest bevuxna med lövträd. Högre belägna delar var barrträdsbevuxna med inslag av lövträd. Av flygbild i den ekonomiska kartan från 1950-talet framgår att de marker som var karterade som fuktiga till blöta vid 1900-talets början i stort sett var öppna marker med enstaka träd.

Fornlämningar

Det finns två registrerade fornlämningar, en möjlig fornlämning och en övrig kulturhistorisk lämning i reservatsområdet. De två fornlämningarna är stensättningar på ett höjdparti i reservatets nordöstra del. Där ligger även en stensättning som är klassad som övrig kulturhistorisk lämning. I hagmarken finns spår som kan tyda på en fossil åker (möjlig fornlämning). Utanför reservatet, norr om hagmarken och norr om vägen finns flera fornlämningar, bl.a. ett gravröse.

Information om kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar kan inhämtas via Riksantikvarieämbetets webbplats ([Fornsök | Riksantikvarieämbetet \(raa.se\)](https://raa.se))

Fornlämningar är skyddade genom kulturmiljölagen (1988:950). Till varje fornlämning hör ett område på marken som behövs för att bevara den och för att ge den tillräckligt med utrymme med hänsyn till dess art och betydelse (fornlämningsområde). Inom detta område gäller kulturmiljölagens bestämmelser om skydd för fornlämningar. Dessa innebär bl. a. att det fodras tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ur, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Enligt kulturmiljölagen skall enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete skall se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas. Bestämmelserna är tillämplbara på övriga kulturhistoriska lämningar.

Om en fornlämning påträffas vid eventuella byggnationer eller dylikt inom reservatet så ska arbetet i enlighet med 2 kap. 10 § i

kulturmiljölagen omedelbart avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandet hos Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Slitage- och störningskänslighet

I hagmarken har vildsvin periodvis bökat men i övrigt finns inte några tecken på slitage i området.

Byggnader och anläggningar

I reservatet finns en enklare bod för förvaring av redskap samt åror. Boden används inte för bostadsändamål. Vid boden finns även plats där eka angörs eller dras upp samt även förvaras vintertid. Läge för bod med anslutande plats för eka har markerats på beslutskarta bilaga 1. Den enkla boden och plats för eka intill boden kan fortsatt nyttjas. I Pinkviken finns en notgistplats (Ortala S:9) som inte omfattas av reservatets föreskrifter under A och C, se beslutet och beslutskartan bilaga 1 till beslut om bildande av Långnäsets naturreservat.

Utöver detta finns det inte några byggnader eller anläggningar i området.

Jakt och fiske

Jakten är förbehållen jakträttsinnehavarna och får ske enligt gällande jaktlagstiftning men med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna. Fiske regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Vid uttransport av fällt högvilt bör inte tyngre fordon än terrängskoter (enligt lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner), till exempel så kallad fyrhjuling, användas. Det är angeläget att uttransporten görs så att minsta möjliga skada på mark och vegetation uppstår.

2. Plan för områdets skötsel

Övergripande mål och skötsel

Det övergripande målet med skötseln är att uppfylla syftet med reservatet och därmed även vara förenlig med bevarandeplanen. Det innebär bland annat att skötseln ska bidra till förutsättningar för gynnsam bevarandestatus för de livsmiljöer inom Natura-2000 området som ligger inom naturreservatet.

Detta ska uppnås genom:

- att fortsatt bete sker i det hävdade hagmarksområdet Björsmoen,
- att gamla grova träd friställs,
- skötsel av bryn och brynlila miljöer mot våtmarker och öppna marker,
- möjlighet att utöka naturbetesmarken samt att möjliggöra skogsbete i hela eller delar av reservatet genom naturvårdsinriktade restaureringar,
- att tillskapa död ved.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för fältgentianor i naturliga fodermarker berör naturreservatet. Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av åtgärdsprogram ska utföras i enlighet med programmet då det berör området, i den utsträckning det är förenligt med skötselplanen.

Åtgärder som rör hela reservatet

Bete

Hela området får betas. Stängsling kan ske vid behov av att rikta betet till vissa områden.

Invasiva arter

Enligt föreskrifterna (B9, D1) får bekämpning av främmande arter ske i reservatet. Detta gäller såväl på land som i vatten. Bekämpning bör ske på sådant sätt att det inte onödigtvis medför skador på naturvärden i reservatet. Åtgärderna kan syfta till att minska utbredningen av främmande arter som har etablerat sig eller till att förebygga etablering och spridning i reservatet. Med främmande arter menas här sådana invasiva främmande arter som är förtecknade av EU, sådana arter som i övrigt är listade som invasiva av Naturvårdsverket samt övriga exotiska växter som spridits till området av människan i närtid.

Hantering av riskträd

Döda eller skadade träd som står så till att de utgör risk för att falla ut på väg eller över stig, rastplats eller tomt kan fällas och dras åt sidan för att förhindra skada. Stammen bör bevaras så intakt som möjligt.

Diken

Igenläggning eller dämning av diken bör om möjligt utföras för att höja vattenståndet och återställa en mer naturlig hydrologi. Sådana åtgärder får dock inte utföras om de strider mot tidigare lämnade tillstånd, exempelvis i form av markavvattningsföretag (som även i olika fall kan benämnas torrläggingsföretag, dikningsföretag, invallningsföretag etcetera.). Åtgärder får heller inte utföras om de kan få negativ påverkan på marker utanför reservatet, något som följer av 3 kap. jordabalken (1970:994). Inför åtgärder bör samråd hållas med berörda markägare. Åtgärder kan också behöva föregås av anmälan eller tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken (1998:808).

Granbarkborre

Stockholms län har varit en del av Skogsstyrelsens bekämpningsområde för granbarkborre sedan 2020. I reservatet finns värden som är knutna till barrskogsmiljön och förekomsten av svampar som bildar mykorrhiza med barrträden, varför åtgärder i syfte att försöka undvika eller begränsa storskaliga skador av granbarkborre får göras genom naturvårdsförvaltarens försorg, detta genom att barka eventuella vindfällen eller genom att fälla och oskadliggöra nyligen angripna träd som yngelplats för skadegörare. Träd som är föremål för sådana åtgärder lämnas i reservatet, förutom eventuellt infört fångstvirke.

Skötselområden

Reservatet är indelat i sju övergripande skötselområden utifrån naturtyp och skötselbehov. Områdena framgår av skötselkartan, bilaga A till skötselplanen. Gränsen för reservatet har lagts cirka 50 meter ut i vattnet från strandlinjen för att även omfatta de vassbälten som finns i anslutning till land i oregelbunden utsträckning över tid.

Tabell som översiktligt redovisar skötselområdena.

Skötselområden	
1 Långnäsets skogar	Lövskogar och blandskogar med löv- och barrträd.
2 Våtmarkerna	Våtmarker av varierande slag. Omfattar vassar samt våtmarks-partier med bryn och brynlila miljöer i övergång till angränsande skogar.
3 Skogsmark nordväst Björnviken	Mångformigt barrskogsområde med spritt och varierat inslag av lövträd samt parti med ungskog.
4 Naturbetesmark - Björsmoen	Naturbetesmark med enstaka träd.
5 Öster om naturbetesmarken - Björsmoen	Tidigare öppen mark som planterats med gran på 1970-talet.
6 Skogsmark öster om Björnviken	Barrblandskog
7 Pinkviken och Ortala S:9	Berör Ortala S:9, notgistplats

Skötselområde 1 – Långnäsets skogar

Beskrivning

På Långnäset finns idag lövskogspartier samt lövträdsrika blandskogar med gran och tall samt vissa delar med planterad gran. På några av de äldre granarna som finns i området och som växte upp då det var öppen hagmark, växer granticka. På en äldre ask har fynd av aspfjädermossa gjorts. Lövskogsmiljöerna utgör både *triviallövskogar med inslag av ädellövträd* samt *medelålders till sena lövsuccessioner* som båda är prioriterade skogstyper för bevarande.

Av flygbilder i den ekonomiska kartan från 1950-talet framgår att en stor del av Långnäset var betydligt mer öppet med endast enstaka träd. Den östliga delen hade ett tätare trädsikt då. Spritt i delar

med såväl lövskog som delar med gran finns inslag av äldre ek dock inte några riktigt gamla ekar.

I delar av området med gran har angrepp av granbarkborre lett till att granar dött och att luckor därmed har uppstått. En luckighet som gynnar de äldre lövträd, bland annat asp som finns i området.

Bevarandemål

Lövträdsrika skogsmiljöer med variation i trädskiktet med inslag av även tall och gran. Området som under 1900-talets första hälft troligen varit naturbetesmark får gärna betas extensivt.

Skötsel

För närvarande bedöms inga större skötselåtgärder behövas. Lövträd kan gynnas genom att friställas genom att angränsande yngre träd ringbarkas eller fälls. Yngre och planterad gran kan succesivt avvecklas genom att ringbarkas eller fällas dock med hänsyn tagen till den rådande granbarkborresituationen. Vid eventuellt extensivt bete kan döda träd behöva flyttas eller kvistas och kapas. Vid åtgärder för att fälla eller ringbarka yngre gran är det viktigt att äldre träd som bedöms ha längre kontinuitet inte fälls eller ringbarkas. Åtgärdade träd lämnas som huvudregel på plats.

Skötselområde 2 – Våtmarkerna

Beskrivning

Våtmarkerna är till stor del strandnära och hur våta de är beror på vattenståndet i Bornan som varierar årstidsmässigt. De är ofta som blötask under tidig vår i samband med snösmältningen. Bornan avvattnas österut via Hålldammsån som mynnar i Ortalaviken. Det saknas vattendom för dammen i Bornan varför sjön regleras av gammal hävd och enligt hävden får vattenståndsnivån inte överstiga ett märke inhugget i berg. Sjön är långgrund och har delvis flacka stränder vilket innebär att variationer i vattenståndet på grund av torka eller vid perioder med ihållande regn, blir tydliga utmed sjöns stränder.

I grunda vattenområden finns vassbälten av varierande omfattning. På de blöta markerna innanför områden med vass är det kärr- eller mossetorvbildande våtmarker. De är variationsrika och där växer på sina håll glest med björk, al och tall. Död ved förekommer frekvent och i olika former. I våtmarkerna vid Långnäset finns partier med

pors. Nordost om Björnviken, norr om Näsvisen, finns områden med videsnår. I övergång till fastmark med skog är det täta brynlika zoner ofta med yngre gran. I dessa bryn eller övergångsmiljöer finns ofta grövre äldre träd som trängs av yngre och i de äldre trädens kronor inväxande träd.

Bevarandemål

Blöta till fuktiga marker med variationsrikt träd och buskskikt.

Skötsel

I brynzonerna eller övergångszonerna till skogsmark ringbarkas eller fälls yngre träd för att erhålla variationsrika bryn. Våtmarkerna kan gärna ingå i de områden som eventuellt betas. Om eller när skötselområde 5 restaureras till naturbetesmark kan videsnåren i anslutning till skötselområde 5 helt eller delvis avvecklas. Vass kan i första hand röjas i anslutning till delar som betas.

Skötselområde 3 – Skogsmark nordväst Björnviken

Beskrivning

Väster om hagmarken finns ett höjdparti med i huvudsak tall. Söder om den lilla höjden i sluttningen ner mot sjön finns inslag av lind i barrblandskogen. Inslaget av gran och lövträd ökar söderut och ner mot stranden växer klibbal. Även västerut ökar inslaget av gran där delar domineras av gran. I de västra delarna norr om Långnäset och nordväst om vassbälten vid Björnviken ökar inslaget av äldre lövträd med asp och ek. Vissa tidigare mer vidkroniga ekar har här skuggats ut och är döda medan andra ännu lever. Väster om den tallskogsbevuxna höjden utmed vägen, finns en mindre yta (ca 0,5 ha) med ungskog då vindfälld skog som en följd av Alfrida 2019 togs om hand.

Bevarandemål

Mångformig gammal skog med luckor och gläntor. Skötselområdet eller delar av det får gärna betas.

Skötsel

Vid extensivt bete friställs äldre träd och gläntor vidmakthålls. I ytan med ungskog kan röjningar göras för att styra trädslagsblandning och utveckling av grova träd. Vid bete i området kan ytan med ungskog stängslas vid behov. Vid begränsad möjlighet till bete kan delar av området betas. I övriga delar extensiv skötsel med bland

annat punktvisa skötselinsatser för att gynna äldre träd genom frihuggning eller ringbarkning av träd.

Skötselområde 4 – Naturbetesmark - Björsmoen

Beskrivning

Naturbetesmark som betats de senaste åren. Historiken av beteshävd är dock lång. I hagen finns enstaka träd, bland annat ek, asp, björk, tall och gran. Flera olika buskar växer i hagen, delvis rikligt med en samt nypon och hassel.

I hagen växer de för livsmiljön typiska arterna liten blålocka, jungfrulin, nattviol, kattfot, knägräs, låsbräken, gullviva och brudbröd. Här finns även stagg, grönkulla, strandviol och ormtunga samt tidigblommande fältgentiana. I hagen har även fynd av flera ovanliga svampar gjorts, bland annat den ovanliga jordtungan.

I hagen finns också en artrik fauna av dagfjärilar, med några ovanligare inslag, som ängsnätfjäril och violettekantad guldvinge

Bevarandemål

Betad hagmark med enstaka träd och buskar.

Skötsel

Fortsatt bete i området och röjning av de träd och eller buskar som växer in i hagen. Vid behov även röjning av örnbräken, älggräs och andra högväxta dominerande kärlväxter. Ingen stödutfodring i hagen för att undvika tillförsel av näring till området. Vid problem med vildsvinsbök i hagen bör avvisande stängsel övervägas.

Skötselområde 5 – Öster om naturbetesmarken - Björsmoen

Beskrivning

I den västra delen av skötselområdet mot hagmarken växer gran planterad på tidigare öppen betad mark. I denna del har en stor andel av granen utmed vägen dött på grund av stormfällning 2019 (Alfrida) samt granbarkborreangrepp åren efter. Öster om delen med planterad gran ett mindre parti med i huvudsak lövträd, bland annat asp, mellan vägen och våtmarksområdet. Öster om detta lövskogsparti och öster om våtmarken och vidare söderut ned mot Näsviken återigen planterad skog, till stor del gran. Även här finns gran som dött på grund av granbarkborre. Under 1950-talet och en bit in på 1970-talet var dessa marker mer eller mindre öppna. För att utöka

arealen naturbetesmark bör detta område restaureras i syfte att utöka den befintliga naturbetesmarken (skötselområde 4 Naturbetesmark Björsmoen). Viktigt är dock långsiktig tillgång till betesdjur för att lyckas med att återskapa naturbetesmarken i området.

Bevarandemål

På sikt öppen och betad hagmark glest bevuxen med träd och buskar.

Skötsel

Restaureringsåtgärder genomförs för att återskapa en öppen och glest trädbevuxen naturbetesmark. Den planterade skogen avvecklas, etappvis alternativt vid ett eller två tillfällen beroende på bland annat tillgång till resurser för att kunna genomföra restaureringsåtgärden samt tillgång på betesdjur. Det är positivt om stubbarna kan fräsas vid restaurering till naturbetesmark. Skötselområdets utsträckning åt väster mot skötselområde 2 och österut mot skötselområde 6 får avgöras vid planering och utförande av åtgärder i fält. Detta för att fånga upp hur långt den öppna och hävdade marken sträckte sig på 1950-talet. Efter restaurering till naturbetesmark sköts området liksom skötselområde 4.

Skötselområde 6 – Skogsmark öster om Björnviken

Beskrivning:

I huvudsak barrskogar med tall och gran med övervikt för gran i området samt blandskogar med lövträd. Höjdpunkt nordost om Näsvisken liksom skogsmarken öster om våtmarkerna och nordost ut mot vägen var under 1970-talets början öppna och nyttjades troligen för bete. Barrskogen på Näset och fastmarksöarna i våtmarkerna är äldre än övrig barrskog i området. Norr om Pinkviken finns en igenplanterad tidigare åkermark om cirka 0,5 hektar. I den tidigare åkermarken finns ett dike som avvattnar området söderut. Åkermarken är det enda området i reservatet med glacial lera enligt jordartskartan. Den tidigare åkern har även den planterats med gran. Spritt i området finns en hel del gran som dött på grund av granbarkborreangrepp.

Bevarandemål

Extensivt skogsbete i området (under förutsättning att det finns tillgång till tillräckligt med djur som kan beta i området). Skogsmiljö

med den betade skogens typiska karaktärer. Den tidigare åkermarken som är dikad kan återvåtas.

Skötsel

Skötsel vid skogsbete i skötselområdet. Barrskogen glesas ut, gärna i två omgångar då skogen är relativt stamtät och hög i dagsläget. Lövträd och tall gynnas vid de naturvårdande utglesningarna. Luckor skapas och högstubbar lämnas frekvent. Död gran i området arbetas upp men upp till 50 procent av den döda veden lämnas kvar. Den gamla skogen på Näset och "fastmarksöarna" i skötselområdet lämnas utan åtgärder.

Om skogsbete inte går att ordna i närtid kan en naturvårdande utglesning göras med ett uttag på cirka 30 – 40 procent av grundytan. Lövträd och tall gynnas vid de naturvårdande utglesningarna.

Luckor skapas, högstubbar lämnas frekvent. Död gran i området kan arbetas upp men upp till 50 procent av den döda veden lämnas kvar såväl spritt som mer eller mindre samlat i depåer.

Möjligheten att lägga igen diket i den dikade och igenplanterade åkermarken undersöks vidare.

Skötselområde 7 – Pinkviken och Ortala S:9

Beskrivning:

Området omfattar bland annat Ortala S:9 som enligt fastighetsdataregistret är en samfällighet med ändamål *Notgistplats*. Samfälligheten ligger inom reservatsområdet men reservatsföreskrifterna omfattar inte samfälligheten (Ortals S:9). Ortala byalags samfällighetsförening har en skylt på plats med information om området och dess tidigare användning. I våtmarkerna i den uppgrundade och igenväxande Pinkviken finns inväxande mindre träd och buskar. I viken finns rester av gamla multnande ekor.

Bevarandemål

Det är positivt med fortsatt information om området och dess användning. Våtmarkerna i viken hålls öppna.

Skötsel

Det är positivt om våtmarkerna i viken hålls öppna där inväxande träd och videbuskar röjs regelbundet. Vid skogsbete i skötselområde 6 kan det innebära att betet även håller dessa våtmarker öppna. Ev.

behov av att stängsla för den samfällda marken får utredas om det blir aktuellt med skogsbete.

Friluftsliv

Mål

Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättens principer, men med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna.

Tillgänglighet och stigar

Naturreservatet nås enklast med bil från vägen som går från Älmsta via Ortala och Häverö till Häverödal och Hallstavik (väg 1100). Vid Ortala leder Ortala byväg västerut mot sjön Bornan och den skogsbilväg som går norr om Bornan. En bit in på skogsbilvägen som inte är allmän väg finns en vägbom. Det saknas anlagd parkeringsplats varför området inte är lättillgängligt. Från bommen vid skogsbilvägen är det omkring 200 meter fram till den östra delen av reservatet och cirka 700 meter fram till hagmarken - Björsmoen. Närmaste busshållplats är belägen vid Ortala by, ca 1,3 km från reservatet.

Någon mindre stig finns i reservatets östra del ned till notgistplatsen vid Pinkviken. Det finns dock inte några markerade och underhållna stigar i dagsläget. I den ekonomiska kartan från 1970-talet finns stigar angivna på kartan ned till Pinkviken från skogsbilvägen i norr. En stig kan med fördel anvisas med utgångspunkt i den stig som finns i den östra delen idag. Vidare bör man inom ramen för reservatsförvaltningen undersöka möjligheten att dra en stig ut på Långnäset. Över de blöta våtmarkerna behöver då spänger anläggas för att man ska kunna ta sig ända ut till Långnäsets sydligaste del.

Informationsskyltar samt utmärkning av reservatets gränser

Information om reservatet och dess föreskrifter ska finnas på informationsskyltar som framställs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Sådana skyltar ska sättas upp på lämpliga platser vid reservatets gräns eller i anslutning till reservatet, se förslag till placering på skötselkartan, bilaga A.

Reservatets gränser ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Reservatsförvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen i Stockholms län är förvaltare av reservatet. Det innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, informations- och skyltning samt kontakt med markägare och andra berörda.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Området kan övervakas av Länsstyrelsen eller av en särskilt anlitad naturbevakare.

Naturvårdsförvaltningens ekonomi

Finansiering av naturvårdsförvaltningen sker genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt med mera. Förvaltningskostnaderna utgörs av gränsmarkering, informationsskyltning, markering av stigar och ev. anläggande av spänger, regelbundet bete samt restaurering till naturbetesmark och skogsbete, vidare för övervakning samt dokumentation och uppföljning.

Dokumentation och uppföljning

Befintlig dokumentation

Skogen är dokumenterad från beståndssynpunkt i de värderingar som gjordes inför avtal om köp och intrångsersättning. Vid Skogsstyrelsens inventeringar har en nyckelbiotop om cirka 10 hektar avgränsats inom reservatsområdet, varvid enstaka artfynd har dokumenterats. För de delar av reservatet som ingår i Natura-2000 nätverket finns en bevarandeplan framtagen. I artportalen finns artfynd registrerade från området från 1992 och framåt.

Kommande dokumentation

Reservatet bör dokumenteras ytterligare för att öka kunskapen om områdets naturvärden. Inte minst om restaureringsåtgärder kommer till stånd för att följa utvecklingen i dessa delar. Undersökningar som Länsstyrelsen låter genomföra i syfte att dokumentera reservatsområdet eller skapa underlag för skötselåtgärder får ske utan hinder av reservatsföreskrifterna. Exempelvis kan växter och djur behöva samlas in för artbestämning.

Uppföljning av naturvärden och skogstillstånd kan på sikt leda till att ytterligare skötselåtgärder blir aktuella, med syfte att bibehålla och utveckla reservatets naturvärden. Skötselplanen får i så fall revideras eller kompletteras.

Uppföljning av genomförda skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation och uppföljning av genomförda skötselåtgärder. En uppföljning av förändringar i naturtillståndet och naturvärdena som följd av de naturliga förloppen bör göras om cirka 10–20 år för att då bedöma behovet av en revidering av skötselplanen.

Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljning och utvärdering ska göras i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer för uppföljning av skyddade områden. Länsstyrelsen kan efter skötselplanens fastställande komplettera med parametrar och mätmetoder för att följa upp och utvärdera uppsatta bevarandemål.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabellen nedan utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Långnäsets naturreservat som regionalt i länet.

Tabell. Tabellen sammanställer åtgärder i skötselplanen och en uppskattning av när i tiden åtgärderna kan genomföras. Prioritering av åtgärderna sätts till 1-4 där 1 innebär att åtgärden har högsta prioritet och 4 innebär lägst prioritet.

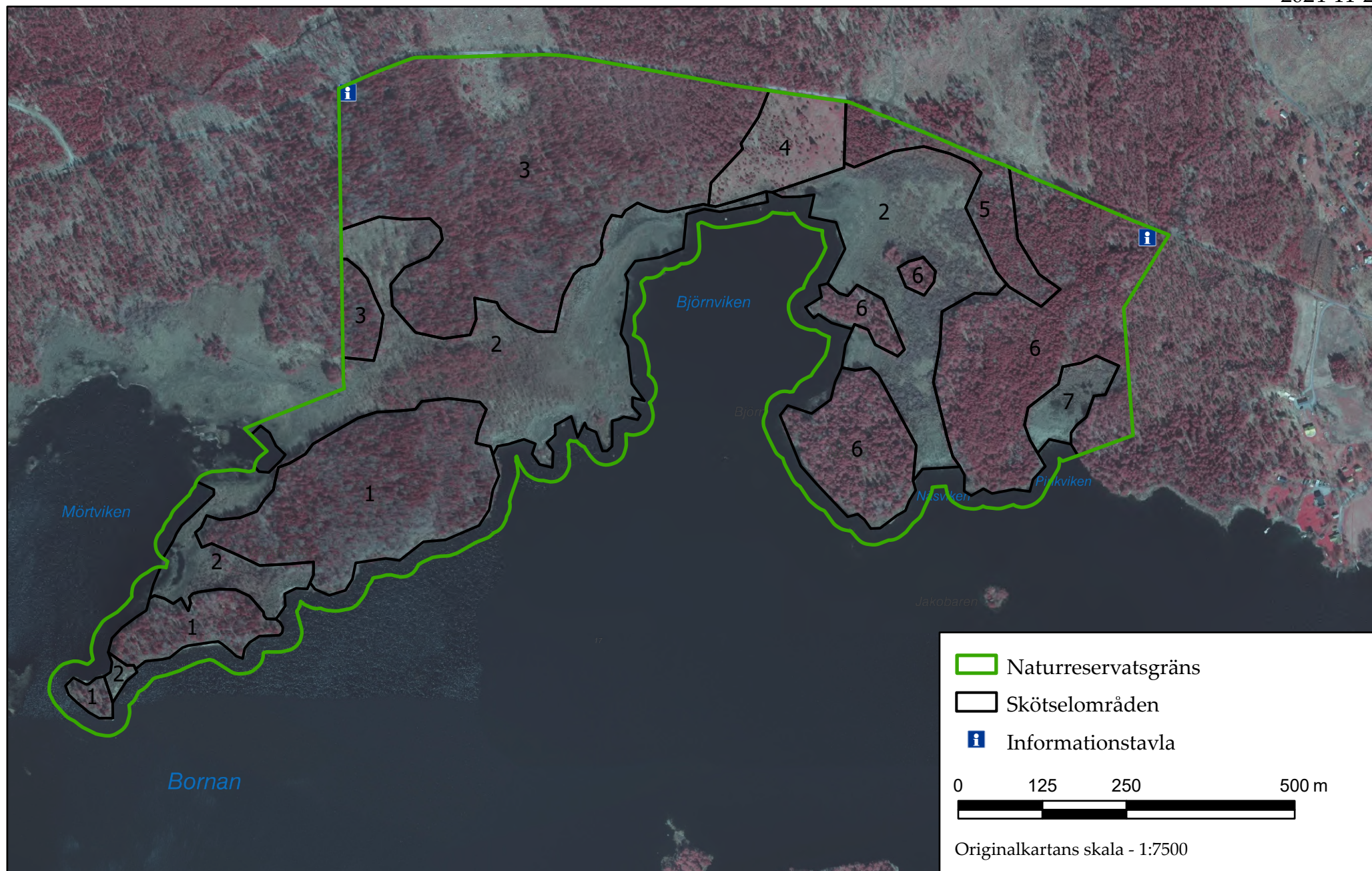
Åtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Prio
Bete	Fortsatt betete	4	1
Gränsmarkering	Inom 1 år efter beslut	Reservatets gränser	1
Informationsskyltar	Inom 2 år efter beslut	Se skötselkarta, bilaga A	2
Restaurering betete	Inom 5 år efter beslut	5	1
Restaurering skogsbete	Första etapp inom 5 år efter beslut	6	2
Utglesning (gallring, röjning) bryn	Inom 5 - 10 år efter beslut	2	3
Naturvårdande utglesnings/huggning	Inom 5 - 10 år efter beslut	1	3
Naturvårdande utglesning/huggning	Inom 5 år efter beslut	3 (om området eller åtgärdade delar kan betas extensivt annars endast punktinsatser)	2

3. Bilagor

A. Skötselkarta med skötselområden

Skötselkarta

Långnäsets naturreservat

Hur man överklagar hos regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet

Var ska beslutet överklagas

Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas till **regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet**.

Hur man utformar sitt överklagande m.m.

I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret)
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.

Du bör också redogöra för varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Du kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt dig.

Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var inlämnas överklagandet

Din skrivelse ska inlämnas/skickas **till Länsstyrelsen** via e-post eller postadress och inte till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet.

Tid för överklagande

Länsstyrelsen måste ha fått din skrivelse **inom tre veckor** från den dag **beslutet kungjorts i ortstidning***, annars kan ditt överklagande inte tas upp.

* Införd i	Norrtelje tidning	2024-12-04
	Dagens Nyheter	2024-12-04
	Svenska Dagbladet	2024-12-04